

Antalné Szabó Ágnes

AZ INTERAKTÍV TÁBLA ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A SZÖVEGÉRTÉS FEJLESZTÉSÉBEN

Egyre több iskola rendelkezik interaktív táblával, de még kevés pedagógus használja ezt az eszközt folyamatosan, mindennapi tanítási gyakorlatában. Ahhoz, hogy a táblák valóban betöltsék motiváló-fejlesztő funkciójukat az iskolai nevelésben, fontos a pedagógusoknak megismerniük a tábla használatában rejlő lehetőségeket. A következő táblázatok olyan szövegértési gyakorlatokat ajánlanak, amelyek megjelenítésének és megvalósításának kiváló eszköze lehet az interaktív tábla. Külön csoport szemlélteti a tábla alapfunkcióihoz kapcsolható szövegértési gyakorlat típusokat, egy másik pedig az interaktív tábla feladatszerkesztőjében meglévő gyakorlatlehetőségeket. A szövegértési feladatok listája korántsem teljes, csupán egy olyan ötlettár első változata kíván lenni, amely a jövőben folyamatosan bővül a pedagógusok javaslatai alapján, amely megadhatja az első lépéseket az interaktív tábla célszerű használatát elsajátítani kívánó pedagógusok és pedagógusjelölt hallgatók számára.

1. Az interaktív tábla alapfunkcióinak alkalmazása

Az interaktív tábla funkciói	Szövegértési feladattípusok
1.1 Szöveg kivetítése	egy szöveg kivetítése szöveges gyakorlathoz
	szövegek kivetítése összehasonlító elemzéshez a megosztott tábla funkcióval
	szövegek kivetítése páros/kooperatív tanuláshoz a megosztott tábla funkcióval
	szöveg kivetése szakaszos szövegolvasáshoz
	a szöveghez tartozó ábrák kivetítése
	különböző formájú szövegek kivetítése
	szövegről készült ábrák, fogalmazások stb. kivetítése
1.2 Aláhúzás, bekarikázás, bekeretezés különböző típusú vonallal, színnel	kulcsszavak jelölése a kivetített szövegben
	olyan részlet jelölése a szövegben, amely a szöveg címe lehetne
	tételmondat(ok) jelölése a szövegben
	hiba jelölése a szövegben
	szövegbe nem illő rész jelölése a szövegben
	vázlatban a hiba jelölése
	szövegrészlet megjelölése véleménynyilvánításhoz
	szöveghez tartozó jelek megjelölése és értelmezése
szövegelemek gyűjtése a szövegből megadott szempontok alapján	

1.3 Írás, rajzolás a táblán táblatollal, kreatív tollal, táblabillentyűzettel	a kivetített szöveg kiegészítése, bővítése, folytatása
	a kivetített szövegben a szavak, mondatok kiegészítése
	szöveg átalakítása: betűméret, betűtípus, szín, ábra változtatása
	a szöveg többféle tagolása a táblán, a különféle tagolási variációk elmentése, elemzése és összehasonlítása
	a szöveg javítása a tábla billentyűzetén
	szövegrészek összekötése
	szó és meghatározás összekötése
	szétvágott mondatok összekapcsolása
	alcímek és bekezdések összekapcsolása
	ábra készítése a szöveg alapján
	ábra kiegészítése a szöveg alapján
	vázlatírás a szöveg alapján
	vázlat kiegészítése
	fürtábra rajzolása a szöveg alapján
	a szöveg mondatai közötti logikai kapcsolat jelölése
	szöveg javítása
jegyzetek készítése a kivetített szöveghez	
T táblázat készítése a szöveg alapján	
1.4 Radírfunkció	a táblatollal, kreatív tollal felírt szövegben szövegrészletek (pl. a fölösleges elemek) törlése
	hibás szövegrészletek törlése
	vázlatból a szöveghez nem illő rész törlése
	felrajzolt ábrából a nem megfelelő rész törlése
	felsorolásból a szöveghez nem tartozó kifejezés törlése
1.5 Kiemelés reflektorral vagy nagyítással	a szöveg kulcsszavainak kiemelése
	a szöveg címének kiemelése: a cím és a szöveg magyarázata
	egy szó, szókapcsolat, mondat kiemelése értelmezés céljából
	egy szó, szókapcsolat, mondat kiemelése elemzés céljából
	kérdés a szövegben kiemelt szóra, kifejezésre
	a szövegben kiemelt szó magyarázata
	a szövegben a hiba kiemelése
	a szövegbe nem illő szó kiemelése
	véleménynyilvánítás a megjelölt szövegrészlet alapján
	a szöveghez tartozó jelek kiemelése és értelmezése
	szövegelemek gyűjtése és kiemelése megadott szempontok alapján
	a szöveghez tartozó ábra kiemelése, egy részletének kinagyítása

1.6 Szöveg, mondat, szókapcsolat, szó, kép, jel mozgata	kérdés és a kérdésre válaszoló szó/szókapcsolat/mondat párosítása a szöveg alapján
	kérdés és a kérdésre válaszoló szöveg/szövegrészlet párosítása
	rokon tartalmú szövegek/szövegrészletek/mondatok párosítása
	szó és magyarázat párosítása a szöveg alapján
	szó/szókapcsolat/mondat és kép párosítása a szöveg alapján
	hiányos mondat és a kiegészítés párosítása
	fogalom és példa párosítása a szöveg alapján
1.7 Redőnyfunkció, felirat, kép, jel elfedése és feltárása	takarás és felfedés szakaszos szövegolvasáshoz
	takarás és felfedés a jóslás technika alkalmazásához
	takarás és felfedés tartalommondáshoz
	takarás és felfedés a szöveghez tartozó vázlat közös készítésekor
	a szöveghez tartozó feladatok megoldásának takarása, felfedésük ellenőrzésekor
	a szöveghez tartozó ábra fokozatos felfedése
1.8 Hang, kép, film kapcsolása szöveghez	a szöveg hangosítása, pl. nyelvjárási, szépirodalmi szövegek esetében
	a szöveggel kapcsolatos kép, film bemutatása
	a szöveg témájával kapcsolatos zene, hangfelvétel, filmrészlet stb. lejátszása
	a szöveg tartalmához kapcsolódó internetes oldal megnyitása
1.9 Az internet használata a táblán	a szöveggel kapcsolatos gyakorlat megoldásához szükséges internetes oldal megoldása
	a szöveghez képek, ábrák keresése az interneten
	hasonló tartalmú szövegek keresése az interneten

2. A SMART interaktív tábla feladatszerkesztőjében levő feladattípusok alkalmazása a szövegértés fejlesztésére

Az interaktív tábla feladatszerkesztőjének feladattípusai	Szövegértési feladattípusok
2.1 Halmazábra	egy szövegben leírt fogalmak, helyek, események, tárgyak, szereplők, korok, vélemények stb. összehasonlítása
	két szöveg tartalmának/stílusának/formájának/típusának összehasonlítása
	két szöveg mint az ismeretek forrásának összehasonlítása
2.2 Szóillesztő	fajfogalmak és nemfogalmak összeillesztése
	egy szöveg szereplőinek és tulajdonságaiknak az összeillesztése
	szövegek és szerzőiknek az összeillesztése
	szövegek és korszakoknak/évszámoknak az összeillesztése
	tételmondatok és szövegcímek összeillesztése

2.3 Sorba rendező	összekevert mondatok sorba rendezése
	összekevert szövegrészek sorba rendezése
	összekevert alcímek sorba rendezése
	összekevert vázlatpontok sorba rendezése
	összekevert események időrendbe rendezése a szöveg alapján
	a szövegben levő érvek elrendezése erősségük alapján
	a szövegfeldolgozás lépéseinek sorba rendezése
2.4 Csoportosító	egy szövegben előforduló fogalmak csoportosítása
	egy szöveg szereplőinek csoportosítása
	az események csoportosítása a szöveg alapján
	egy szövegben levő érvek csoportosítása
	több szöveg fogalmainak csoportosítása
	több szöveg szereplőinek/helyszíneinek csoportosítása
	több szöveg jellemzőinek csoportosítása
2.5 Szövegkiegészítés választással	egy szöveg kiegészítése szavakkal/szókapcsolatokkal/mondatokkal
	egy szövegben levő szavak kiegészítése toldalékokkal
	egy szöveg kiegészítése írásjelekkel
	a szöveg tartalmára kérdező, a szövegbe épített eldöntendő kérdésekre a válasz kiválasztása
	a szöveg tartalmával kapcsolatos hiányos állítások kiegészítése
2.6 Fürtábra kitöltése, kiegészítése választással	fürtábra mint vázlat készítése a szöveg alapján
	félkész fürtábra kiegészítése a szöveg alapján
	fürtábra mint jóslat készítése a szöveg címe, témája alapján
	a szöveg tartalmával kapcsolatos, előzetes/a szövegből szerzett ismeretek elrendezése fürtábrában
	a szövegben megfogalmazott tételek és bizonyítékok elrendezése fürtábrában
	az eseményeknek/a helyszíneknek/a szereplők tulajdonságainak elrendezése fürtábrában
	egy folyamat leírása fürtábrában a szöveg alapján
	fogalmak kapcsolatának bemutatása fürtábrában
	a szöveg tartalmához kapcsolódó elemek kiválasztása és elrendezése fürtábrában
2.7 Jegyzet/vázlat eltakarása és feltárása	a szöveg eseményeinek/kulcsszavainak fokozatos feltárása tartalommondáshoz
	a szöveg eseményeinek/kulcsszavainak/ fokozatos feltárása előzetes jósláshoz
	vázlat készítése közösen, a vázlatpontok fokozatos feltárása a közös megfogalmazás után
	egy szöveges gyakorlat megoldásának fokozatos feltárása

2.8 Feleletválasztós kvíz	a szöveg tartalmával kapcsolatos kérdésekre válaszolás
	a szövegben előforduló fogalmak magyarázatának kiválasztása
	a szövegben előforduló szavak rokon/ellentétes értelmű megfelelőjének kiválasztása
	a szöveg tartalmával kapcsolatos állítások igazságtartalmának megítélése
	a szöveggel kapcsolatos feladatok megoldásának kiválasztása
2.9 Csempéző	a szöveg fogalmainak és magyarázatuknak a kitalálása
	fajfogalmak és nemfogalmak kitalálása
	egy szöveg szereplőinek és tulajdonságaiknak a kitalálása
	szövegek és szerzőiknek a kitalálása
	szövegeknek, a szövegekben levő eseményeknek és korszakoknak/évszámoknak a kitalálása
	a szöveggel összefüggő képekhez nevek/címek kitalálása
2.10 Idővonal	a szövegben leírt eseményeinek feltárása időrendben
	a szövegben bemutatott folyamat elemeinek feltárása időrendben
	a szövegfeldolgozás lépéseinek feltárása időrendben
	érvskála készítése az idővonalból
	szereplőskála készítése az idővonalból
2.11 Képfeliratozó	egy kép részleteinek feliratozása egy/több szöveg alapján
	több kép feliratozása egy/több szöveg alapján
	egy szöveg részleteit jelképező képeknek címadás
2.12 Vaktérkép	a szövegben megnevezett helyek megkeresése a vaktérképen
	a szöveghez tartozó ábrák helyének megkeresése a vaktérképen
	a szövegben megnevezett személyek, események, egyéb adatok helyszínhez kapcsolása
2.13 Lufipukkasztó	a szöveg fogalmainak és magyarázatuknak a kitalálása
	fajfogalmak és nemfogalmak kitalálása
	egy szöveg szereplőinek és tulajdonságaiknak a kitalálása
	szövegek és szerzőiknek a kitalálása
	szövegeknek, a szövegekben levő eseményeknek és korszakoknak/évszámoknak a kitalálása
	a szövegekben levő szavak rokon/ellentétes értelmű megfelelőjének kitalálása